

ASBESTI-ILMANÄYTTEENOTTO SISÄILMASTA

Yleistä

- Ohje soveltuu asumisterveyteen liittyviin kuitumittauksiin asumisterveysasetuksen (STMa 545/2015) mukaisesti sekä asbestipurkutyön jälkeisen ilmanäytteen ottamiseen asbestityötä koskevan lainsäädännön (VNa 798/2015) mukaisesti (ns. puhdastilamittaus)
- Ilmanäytteitä otettaessa tulee suojautua aina kuten tilassa olisi asbestia
- Asbestipurun jälkeisissä mittauksissa näytteenottotilan tulee olla puhdas ennen kuin ilmanäytettä otetaan. Mikäli tilassa havaitaan näkyvää pölyä, tulee se siivota uudelleen ennen näytteenottoa. Alipaineistuksen tulee olla ollut päällä riittävän pitkään viimeisen pölyävän työvaiheen jälkeen.
- Näytteenotto suoritetaan aggressiivisesti eli näytteenoton aikana kohteen pintoja harjataan kahdesti mahdollisten asbestikuitujen siirtämiseksi pinnoilta ilmaan. Harjauksella jäljitellään tilan tavanomaista käyttöä ilmavirtoineen.

Tarvikkeet

- polykarbonaattisuodattimia koteloissaan, huokoskoko 0,8 µm
 - musta kapseli, halkaisija 25 mm **tai**
 - kirkas kapseli, halkaisija 37 mm
- näytteenottopumppu
 - MetropoliLabin pumpput on kalibroitu vakiovirtaamaan ja tarkastetaan ennen käyttöön luovutusta. Laboratorion pumppujen kanssa tulee käyttää 25 mm näytekapseleita.
 - mikäli käytössä on muu pumppu, tulee huolehtia, että pumppu on kalibroitu asianmukaisesti
- säädettävä jalusta pumpulle, ilmaletku, jatkojohto
- puhtaita harjoja (esim. auton lumiharja)
- näytteenotto-ohje ja näytelähete, kynä
- suljettavia muovipusseja (esim. Minigrip)
- näytteenottajan suojarusteet: kertakäyttöhaalari, puolinaamari P3-suodattimella, suojakäsineet, kumisaappaat tai kengänsuojat
- välineet pumpun ja muiden tarvikkeiden puhdistamiseen näytteenoton jälkeen: kosteita kertakäyttöliinoja (esim. vedellä kostutettuja paperipyyhkeitä)

Ennen näytteenottoa

- Tarkista pumpun toiminta aina ennen mittausten aloittamista
- Tee vähintään yksi mittaus kutakin tilaa (1 huone, osasto tai rajattu tila) kohden. Suuresta tilasta suositellaan ottamaan useampi näyte.
- Valitse sopiva näytteenottoaika:
 - MetropoliLabin pumpput (näytekapseli Ø 25 mm):
 - kalibroitu virtausnopeuteen 2 L/min: näytteenottoaika vähintään 115 min, jolloin ilmamäärä on vähintään 230 L
 - Käytettäessä muita pumppuja:
 - suuremmalla virtaamalla riittää pienempi keräysaika ja pienemmällä virtaamalla tulee kerätä pitempi aika
 - musta näytekapseli Ø 25 mm: virtausnopeus 2-6 L/min, jolloin näytteenottoaika 60-115 min ja ilmamäärä 230-260 L
 - kirkas näytekapseli Ø 37 mm: virtausnopeus 6-10 L/min, jolloin näytteenottoaika 60-80 min ja ilmamäärä 480-600 L

Näytteenotto

- Suojaudu joka kerta ennen kuin olet menossa tilaan, josta näyte otetaan.
- Merkitse näytekapseliin näytetunnus.
- Poista näytekapselista punainen tulppa ja kiinnitä kapseli ilmaletkun välityksellä pumppuun. Aseta näytekapseli 1,5 m korkeuteen alipaineistajan läheisyyteen ulkopuolisen ilmavirtauksen suuntaisesti, jos tilassa on sellaista.
- Avaa kansiosa 25 mm:n tai 37 mm:n näytekapselista (ei pelkästään sinistä korkkia): 25 mm:n kotelossa kansi on kapselin pienempi osa ja 37 mm:n kotelossa kansi on kotelosta noin 1/3.
- Käynnistä pumppu ja ime pumpulla ilmaa näytekapselin läpi sopiva aika.
- Käy harjaamassa tilan kaikkia pintoja (esim. katto, seinät, lattia, muut tasopinnat) kaksi kertaa mittauksen aikana. Harjauksen tulee simuloida tilan normaalia käyttöä eli se ei saa olla liian voimakasta.
- Näytteenoton päätyttyä sammuta ensin pumppu ja irrota näytekapseli vasta sen jälkeen. Sulje näytekapseli tiivistä (kansiosa ja punainen tulppa kiinni). Laita suodatinkotelo suljettavaan muovipussiin.

Näytteenoton jälkeen

- Puhdista pumppu ja muut tarvikkeet pyyhkimällä ne kosteilla kertakäyttöliinoilla.
- Hävitä harjat asbestijätteenä tai huolehdi niiden huolellisesta puhdistamisesta ennen seuraavaa käyttökertaa.
- Täytä laboratorion lähete huolellisesti. Näytteenoton kokonaisilmamäärän sijasta voit ilmoittaa myös näytteenoton keston (tai alkamis- ja päättymiskellonajan) sekä pumpun virtaaman. Ilmamäärä lasketaan silloin laboratoriossa. Laboratorion tulee tietää myös, sovelletaanko tutkimuksessa asumisterveysasetusta (STMa 545/2015) vai valtioneuvoston asetusta (VNa 798/2015).

Näytteiden toimitus tutkimuksiin

- Näytteet ja lähetteet voi toimittaa laboratorion näytteiden vastaanottoon kiinteistön aukioloaikojen puitteissa (arkisin klo 8–16).
- Näytteet voi myös lähettää postitse.

Ohje perustuu Suomen Asbesti- ja pölysaneerausalan liiton SAP ry:n julkaisemaan näytteenotto-ohjeeseen.